

„MIÉRT?!”

JEREMIÁS SIRATÓDALAI¹

- 1** ¹ A² nép úrnője,³ a város *miért* maradt magára?!⁴ Olyan most, mint özvegyasszony!
Az úrnő a népek közt, a hercegnő az országok közt most kényszermunkás!⁵
² Bánatában sírással tölti az éjszakát, arca könnyes... Egyik szeretője sem vigasztalja;
minden barátja elárulta,⁶ ellene fordult.
³ Cipekedik a fogságba Júda, nyomor és sok küszködés után.⁷ A népek közt lakott,⁸ de
nem talált nyugalmat: üldözői mind utolérték szorult helyzetében.
⁴ De gyászosak Cion útjai! Nincsenek rajtuk ünnepre járók, minden kapuja elhagyatott.⁹
Papjai kínlódnak,¹⁰ lányai sínylődnek... ő maga pedig? Keserű sors jutott neki!

1. fejezet: 1-2) Ézs 3:26 | 1) 1Kir 4:21; 2Kir 21:13-15; Ézs 47:8; Jer 40:9; 42:2 | 2) Zsolt 6:7; 69:21; Jer 4:30; 13:17; 14:17 | 3) 5Móz 28:65; Jer 13:19 | 4) Jer 9:11; Jólé 1:8-13

- 1 A héber Bibliában a könyv az első szavát kapta cím gyanánt, egy nyomatékos, itt inkább indulatszóként használt kérdő névmást (*ékhá*: „miért?”; „hogyan?” stb., jelentéseiről ld. az első mondathoz fűzött jegyzetet). A „Siratódalok” (vagy „Panaszdalok”, „Gyászdalok”) cím a legjelentősebb ókori fordítások, a görög Septuaginta és a latin Vulgata nyomán terjedt el (*Thrénoi* ill. *Threni*). Jeremiás nevét a Septuaginta szerepelteti a könyv feliratában (talán a fordítók héber forrásszövege, s nem csupán az általuk ismert hagyományok nyomán): „S történt, miután Izraelt fogságba hurcolták, Jeruzsálemet pedig lerombolták, Jeremiás zokogva leült, és e siratódallal siratta el Jeruzsálemet.” Az incipit héber cím „Miért” megfelelőjét Görgey Etelkától vettem át, akinek ezúton is köszönöm, hogy megosztotta velem Siratódalok-fordítását (Görgey 2007, 193–199).
- 2 A héber Biblia ritka stíluseszköze, hogy valamely szövegrész egységei ábécérendben sorakoznak. Az akrosztikonnak ez a változata olykor talán a könnyebb memorizálást is szolgálta, de inkább azt érzékeltette, teljes – vagyis tárgyát hiánytalanul kifejezi – a kompozíció, vagy éppen a témája „teljes”: mindent átfog, mindenre kihat. A legismertebb ábécérendes fejezet az „Aranyábécének” is nevezett 119. zsoltár, amelyben nyolcvenses egységek kezdődnek egy-egy betűvel. Modern fordítások általában csak ezt az ábécé-akrosztikont jelölik (a héber betűk feltüntetésével), pedig a Bibliában más példákat is találunk, változó terjedelemmel: a 25., 34. és 145. zsoltárban mindegyik betű fél sort indít; a 111. és a 112. zsoltárban egy-egy sor indul ábécérendben; a 37. zsoltár, a Példabeszédek 31:10–31 (a „minőségi feleségről”), valamint a Siratódalok 1., 2. és 4. fejezetének egy-egy verse kezdődik az ábécé betűivel; míg a Siratódalok 3. fejezetében mindegyik betű három rövid verset kezd. Fordításunk megkísérli követni a különleges rendezőelvet.
- 3 *A város, a nép úrnője*: vagy: *a népes város*.
- 4 *Miért maradt magára*: vagy: *milyen magára maradt; hogyan maradt magára; hogyhogy magára maradt*; esetleg: *jaj, de magára maradt*. *Magára maradt*: szó szerint: *magában ül; lakik*.
- 5 *Kényszermunkás*: vagy: *váltásdíjfizető; sarcfizető; adósrabszolga*.
- 6 *Elárulta*: vagy: *hűtlen volt hozzá; megcsalta; becsapta*.
- 7 *A nyomor és a sok küszködés után*: vagy: *a nyomorból és a sok küszködésből*.
- 8 *Lakott*: vagy: *leült* (ti. megpihenni).
- 9 *Elhagyatott*: vagy: *néma; vagy: elpusztult*.
- 10 *Kínlódnak*: vagy: *sóhajtoznak; nyöszörögnek; keseregnek* (a későbbiekben is).

- ⁵ Elnyomóiból lettek vezetők, ellenségei dőzsölnek,¹¹ mert sok bűne miatt gyötri őt az ÚR. Gyerekei száműzetésbe mentek az elnyomó előtt.
- ⁶ Feladta Cion lánya minden dicsőségét.¹² Főemberei olyanok most, mint szarvasok, kik nem találtak eleséget, s bágyadtan baktatnak a hajtók¹³ előtt.
- ⁷ Gondol még Jeruzsálem nyomora és hontalansága napjaira, s minden értékére, melyek régtől fogva megvoltak. Mikor népe az elnyomó kezére jutott, s nem volt, ki segítse, elnyomói csak nézték és kinevették, mikor megsemmisült.
- ⁸ Hatalmas volt Jeruzsálem bűne, s tisztátalan¹⁴ lett miatta. Csodálói már semmibe veszik, mert látták meztelenül,¹⁵ ő is elfordult kínjában.
- ⁹ Ingét bemocskolta,¹⁶ jövőjére nem gondolt,¹⁷ ijesztő mélyre süllyedt. Most vigasztalan: „Lásd meg, Uram, nyomorult helyzetem, mert fölém kerekedett¹⁸ az ellenség!”
- ¹⁰ Javaira mind kezet vetett az elnyomó, mikor végig kellett néznie, hogy külföldiek léptek Szentélyébe – pedig megtiltottad, hogy betegyék lábukat gyülekezetedbe!¹⁹
- ¹¹ Kínlódik az egész nép, kenyeret keresgél; értéktárgyakat adnak ennivalóért – a túlélésért.²⁰ Figyelj, URam, s lásd meg, hogy semmibe vesznek!
- ¹² Legyetek szívesek, átutazók,²¹ nézzetek ide, s vegyétek szemügyre: létezik olyan seb, mint az én fájó sebem, mellyel az ÚR gyötör lángoló haragja idején?
- ¹³ Magasból vetett le tüzet, mely csontjaimba hatolt; lábam elé hálót terített, s elejtett;²² tehetetlenné tett, egész nap gyengélkedem.
- ¹⁴ Nekem iga készült a bűneimből! Saját kezűleg kötözte össze; mikor a nyakamra került, erőm elhagyott. Olyanok kezébe adott át az ÚR, akikkel nem bírok!²³
- ¹⁵ Odalett belőlem minden tartás,²⁴ kiszipolyozta az ÚR. Gyülekezőt²⁵ hirdetett ellenem, hogy ott törje össze ifjaimat; szőlőprésben taposta meg az ÚR Júda szűzlányát.

5) Ézs 22:5; Jer 30:15; 39:9; 52:28-30 | 6) Jer 13:18 | 7) Zsolt 55:3-4; Ézs 64:9; Jer 37:7; rész 4:17 | 8) Ézs 59:2,13; Jer 13:22,26 | 9) 5Móz 32:28-29; Zsolt 25:18; Préd 4:1; Ézs 1:9; 47:7; Jer 16:17; Ez 24:13 | 10) 5Móz 23:3; Zsolt 74:7-8; Ézs 64:9; Jer 51:51 | 11) Zsolt 38:9; Jer 52:6 | 12) Ézs 13:13; Jer 18:16; 30:24 | 13) Jób 30:30; Jer 44:6; Ez 36:4; Hab 3:16 | 14) 5Móz 28:48; Ézs 47:6; Jer 32:5 | 15) Ézs 5:5; 28:18; 41:2; 63:2-3; Jer 18:21; 37:10

11 *Dőzsölnek*: vagy: *bővölködnek*.

12 *Feladta... dicsőségét*: szó szerint: *elhagyta Cion lányát minden dicsősége*.

13 *Hajtók*: vagy: *üldözők*.

14 *Tisztátalan*: szó szerint: *menstruációs tisztátalanság*; vagy (a főnév másik jelentése alapján): *fejcsóválás* (értsd: gúny tárgya).

15 *Látták meztelenül*: szó szerint: *látták gyalázatát* (értsd: a nemi szervét).

16 *Ingét bemocskolta*: szó szerint: *tisztátalansága a ruháján van*.

17 *Jövőjére nem gondolt*: vagy: *nem gondolt a következményére; nem gondolt rá, mi lesz a vége*.

18 *Fölém kerekedett*: vagy: *nagyra nőtt; nagyzott*.

19 *Gyülekezetedbe*: vagy: *közösségedbe; gyűlésedbe*.

20 *A túlélésért*: szó szerint: *hogy visszatérjen a lelkiük* (a 19. versben is); esetleg: *hogy erőre kapjanak*.

21 *Legyetek szívesek, átutazók*: esetleg: *nem rátok [tartozik ez], átutazók*.

22 *Elejtett*: vagy: *hátrataszított; visszahúzott; visszarántott*.

23 *Akikkel nem bírok*: vagy: *akikkel szemben nem tudok megállni; akikkel nem tudok ellenállni*.

24 *Tartás*: vagy: *erő; vagy: hős*.

25 *Gyülekezőt*: vagy: *ünnepnapot*. A következő mondatrész alapján viszont Cion panaszáának valószínűbb olvasata, hogy az Úr szüreti mulatságnak tekintette a mézszárlást.

- ¹⁶ Persze, hogy sírok! Folyton folynak könnyeim, mert nincs a közelben vigasztaló, ki lelket önthetne belém.²⁶ Fiaim elpusztultak,²⁷ mikor győzött²⁸ az ellenség.
- ¹⁷ Rimánkodva nyújtja kezét²⁹ Cion – de nincs vigasztalója. Elrendelte az ÚR, hogy Jákobot bekerítsék elnyomói; Jeruzsálem tisztátalanná³⁰ lett köztük.
- ¹⁸ Semmibe vettem beszédét,³¹ tehát Ő, az ÚR, igazságos! Figyeljete ide, minden nép, s nézzétek meg sebeimet: szűzlányaim és ifjaim is száműzetésbe mentek;
- ¹⁹ találkozni akartam szeretőimmel,³² de cserbenhagytak; papjaim és véneim a városban veszték, míg a túlélésért enivalót kerestek.
- ²⁰ URam, lásd meg, mennyire szorongok!³³ Bensőm kavarg, szívem elfordult bennem, mert csúnyán fellázdattam! Az utcán³⁴ gyerekeket öl a fegyver, házam halálos hely.³⁵
- ²¹ Vigasztaló nélkül kínlódom, s ők hallják. Minden ellenségem hallott már bajomról, és ujjongtak, mert a te műved volt; elhozta a napot, melyet kihirdettél. De járjanak ők is úgy, ahogy én!
- ²² Zúduljon eléd minden hitványságuk, s bánj velük úgy, ahogy velem bántál minden bűnöm miatt! Mert sokat sóhajtozom, s beteg a szívem!

2¹ Az Úr *miért* árnyékolja be³⁶ haragjával Cion lányát?! Az égből a földre vetette Izrael dicsőségét, nem törődött lába zsámolyával³⁷ haragja napján.

- ² Bekebelezte³⁸ az ÚR kímélet nélkül Jákob összes lakóhelyét;³⁹ indulatában lerombolta Júda lányának erődítményeit; földre sújtotta, meggyalázta⁴⁰ az országot és főembereit.
- ³ Csak úgy letörte Izrael összes szarvát, annyira haragudott; jobbkezét visszatartotta, mikor jött az ellenség.⁴¹ Felégette Jákobot, mint köröskörül elharapódzó futótűz.

16) Zsolt 69:20-21; Préd 4:1; Jer 13:17; rész 2:11,18; 3:48-49 | 17) Ézs 25:11; Jer 4:31; 16:7 | 18) 5Móz 28:32,41; 1Sám 12:14 | 19) Jer 14:15; rész 2:20 | 20) 5Móz 32:25; Jer 4:19; Ez 7:15 | 21) Ézs 47:11; Jer 30:16; 51:24-25 | 22) Neh 4:5; Péld 20:11; Jer 32:19 | 2. fejezet: 1) Zsolt 99:5; 132:7; Ézs 60:13; rész 3:44; Mt 5:35 | 2) Zsolt 21:10; 89:39-40; Ézs 25:12; Mik 5:11 | 3-5) Ézs 42:25; Jer 7:20 | 3) Zsolt 74:11; 75:6,11; Jer 21:4-5,14

26 *Lelket önthetne belém:* szó szerint: visszatéríthetné a lelke.

27 *Elpusztultak:* vagy: elhagyottak.

28 *Győzött:* vagy: erős volt.

29 *Rimánkodva nyújtja kezét:* szó szerint: kezét nyújtogatja; esetleg: kezébe temetkezik; kezét széttárja (ti. hogy imádkozzon).

30 *Tisztátalanná:* ld. az 1:8 hasonló kifejezéséhez fűzött jegyzetet.

31 *Semmibe vettem beszédét:* szó szerint: szája ellen lázdattam.

32 *Találkozni akartam szeretőimmel:* szó szerint: hívogattam szeretőimet.

33 *Szorongok:* vagy: szorult helyzetben vagyok.

34 *Az utcán:* vagy: odakint.

35 *Házam halálos hely:* szó szerint: a házban (vagy: otthon), mint a halál.

36 *Árnyékolja be:* vagy: felhőzi be; homályosítja el.

37 *Lába zsámolyával:* Isten lábának zsámolya a szövetségládát tartalmazó Szentély (ld. pl. 1Krn 28:2).

38 *Bekebelezte:* vagy: felemészttette; szó szerint: lenyelte (az 5., 8. és a 16. versben is).

39 *Lakóhelyét:* vagy: legelőjét.

40 *Meggyalázta:* vagy: megszenteltelenítette; bemocskolta.

41 *Mikor jött az ellenség:* szó szerint: az ellenség elől.

- ⁴ Dulakodott ellenünk íjával,⁴² kezét emelt támadólag, és mindenkit megölt, ki szemünk fénye⁴³ volt. Cion lányának sátrában tűzként áradt haragja.
- ⁵ Ellenség módjára bánt velünk az ÚR; felemésztette Izraelt, felemésztette összes palotáját, lerombolta erődjait. Megsokasította Júda lányának sérelmeit és siralmait.
- ⁶ Feldúlta hajlékát,⁴⁴ mint valami kertet, ledöntötte gyülekezőhelyét. Elfeledtetett az ÚR Cionban ünnepet és szombatot; bosszús haragjában elvetett⁴⁵ királyt és papot.
- ⁷ Gazdátlaná vált az ÚR oltára, Szentélyét megtagadta, a várfalakat ellenség kezére adta. Úgy lármáztak az ÚR házában, mintha ünnepnap volna.
- ⁸ Határozott az ÚR, hogy leromboltatja Cion lánya városfalait; kifeszítette a mérőzsinórt, nem fogta vissza magát,⁴⁶ felemésztette. Gyászosan mutatott bástya és várfal, együtt omladoztak.
- ⁹ Így váltak a földdel egyenlővé⁴⁷ kapui is; zárjaik⁴⁸ letörtek, tönkrementek. Királya és főemberei külföldön⁴⁹ vannak; nincs Tóra;⁵⁰ prófétái sem találnak látást az ÚRtól.
- ¹⁰ Jaj, elnémultak, s földre roskadtak Cion lányának vénei, port hintettek fejükre, zsákba öltöztek. Fejüket földig hajtják a jeruzsálemi lányok is.
- ¹¹ Könnyel telt meg szemem, bensőm kavargott, epét hánytam⁵¹ a népem lányát ért csapás láttán, mikor a város terein gyerekek, sőt csecsemők haldokoltak.
- ¹² „Lesz kenyér és bor?” – kérdezték anyjunkt. Ott haldokoltak, mint a sebesültek, a város utcáin, ott lehelték ki lelküket anyjuk ölében.
- ¹³ Mit hozzak fel mentségedre,⁵² mihez hasonlítsalak, Jeruzsálem lánya? Milyen példával vigasztaljalak, Cion szűzlánya? Mert tengernyi bajod van... ki fog meggyógyítani?
- ¹⁴ Nem egyebet, csak üres hamisítványokat⁵³ láttak kedvedért prófétáid. Nem leplezték le a bűnödöt, hogy megfordítsák sorsodat; üres jóslatot⁵⁴ és illúziót⁵⁵ láttak csak kedvedért.
- ¹⁵ Ott, Jeruzsálem lánya láttán összecsapják kezüket mind az átutazók, és sziszegve csóválják fejüket: „Erről a városról mondták, hogy tökéletes szépség, az egész föld öröme!?”

4) Jób 16:13; rész 3:12-13 | 5) Jer 9:17-20 7) Zsolt 74:7-8 | 6) Zsolt 80:13; Jer 52:13 | 7) Zsolt 74:7-8; 89:41; Jer 33:4-5; Ez 10:18; 11:23 | 8) 2Kir 21:13-14; Ézs 34:11; Jer 32:31; Zak 1:17 | 9) 5Móz 28:36; 2Kir 24:15; 2Krón 15:3; Neh 1:3; Ézs 3:2; Jer 14:14; 51:30 | 10) Jób 2:12-13; Ézs 3:18; 15:3 | 11) Zsolt 22:16; Jer 9:1; rész 1:16; 3:48-51 | 12) rész 4:4 | 13) Ézs 37:22; Jer 14:17 | 14) Ézs 58:1; Jer 5:31; 14:14-16; 20:6; 23:16,32; Ez 13:3; 22:28; Hós 9:7 | 15) Zsolt 48:3; 50:2; Ézs 32:13; 57:4; Jer 25:9; Ez 25:6; Náh 3:19; Mk 15:29

42 *Dulakodott ellenünk az íjával:* szó szerint: *felvonta íját, mint ellenség.*

43 *Szemünk fénye:* vagy: *szeme fénye.*

44 *Feldúlta hajlékát:* szó szerint: *erőszakot tett hajlékán.* *Hajlékát:* ti. a jeruzsálemi Szentélyt.

45 *Elvetett:* vagy: *megutált.*

46 *Nem fogta vissza magát:* szó szerint: *nem tartotta vissza kezét; nem húzta vissza kezét.*

47 *Így váltak a földdel egyenlővé:* szó szerint: *földbe süllyedtek.*

48 *Zárjaik:* vagy: *reteszeik; vasalásuk.*

49 *Külföldön vannak:* szó szerint: *a népek közt.*

50 *Tóra:* vagy: *tanítás.*

51 *Epét hánytam:* szó szerint: *a földre ömlött a májam.*

52 *Mit hozzak fel a mentségedre:* szó szerint: *mivel tanúskodjak melletted.*

53 *Hamisítványokat:* szó szerint: *ízetlen; sótlan [dolgozat]; kimeszelt [falat]; meszelést.*

54 *Jóslatot:* vagy: *kijelentést; szó szerint: terhet (ti. amit az Úr a prófétára helyez, rábíz).*

55 *Illúziót:* vagy: *tévatat.*

- 16 Pocskondiázott⁵⁶ minden ellenséged; sziszegve fenték fogukat.⁵⁷ „Faljuk fel! – mondták. – Erre a napra vártunk, megértük, megláttuk!”
- 17 Régi tervét hajtotta végre az ÚR, beváltotta, amit mondott, s amit kezdettől elrendelt. Kíméletlenül rombolt. Örömet szerzett ellenségednek; Ő emelte föl elnyomóid hatalmát.⁵⁸
- 18 Szívük kiáltson⁵⁹ az ÚRhoz! Cion lányának várfala, patakként ömöljön belőled a könny éjjel-nappal! Ne adj pihenőt magadnak, ne hagyj szemednek nyugalmat!
- 19 Talpon légy éjszaka is, jajgass az első őrváltáskor! Öntsd szíved, mint vizet, egyenesen az ÚR elé!⁶⁰ Emeld felé kezeidet gyerekeid életéért, akik az éhségtől ájultan fekszenek minden utcasarkon!
- 20 URam, most nézd meg, s vedd észre, kikkel bántál el így! Miért eszik meg az asszonyok saját gyümölcsüket: féltett gyerekeiket?! Miért öldösnek az ÚR Szentélyében papot és prófétát?
- 21 Vének és fiúk hevernek a földön, az utcán; szűzlányaim és ifjaim fegyvertől hullottak el. Öldöstél haragod napján, mézáróltál kíméletlenül.
- 22 Zaklatóimat⁶¹ idehívtad mindenünnen, mint ünnepnapra. Nem volt az ÚR haragja napján menedék, se túlélő. Akiket féltőn nevelgettem – ellenségem végzett velük.

3¹ Az a férfi vagyok, aki az Ő haragos ütlegeiből⁶² tanulta meg, mi a nyomor.

2 Ahol nincs fény, oda hajtott; a sötétbe, oda űzött.

3 Aznap többször is kezet emelt rám.

4 Bőröm-húsom elemésztette, csontomat törte.

5 Bekerített: mérgező gyötréssel⁶³ vett körül.

6 Bezárt⁶⁴ a vaksötétbe, mint az ősidők óta holtakat.

7 Cselekvésképtelen vagyok:⁶⁵ befalazott és súlyos béklyóba vert.

8 Csak lenémítja imádságomat, még ha üvöltve könyörgök is.

9 Csupa kőfallal zárta el útjaim, pályám⁶⁶ eltérítette.⁶⁷

16) Jób 16:9; Zsolt 35:25; 56:3; rész 3:46; Mik 4:11 | 17) Jób 6:9; Zsolt 89:43; Jer 51:12; Ez 5:11; Zak 1:6 | 18) Zsolt 119:45; Jer 9:1; rész 1:16; 3:49 | 19) 1Sám 1:15; Zsolt 62:9; Ézs 26:9; 51:20; 61:7 | 20) 5Móz 28:53-57; 2Krón 24:22; Zsolt 78:64; Ézs 3:2; Jer 19:9, rész 4:10 | 21) 2Krón 36:17; Zsolt 78:62-63; Jer 6:11; 13:14; 14:16 | 22) Zsolt 31:14; Jer 6:25 | 3. fejezet: 1) Jób 19:21; Zsolt 88:8 | 2) Jer 4:23 | 3) Ézs 5:25 | 4) Zsolt 51:10; Ézs 38:13; Jer 50:17 | 5) 5Móz 29:18; Jer 23:15 | 6) Zsolt 88:6-7; Ézs 59:10 | 7) Jób 3:23; Jer 40:4; Hós 2:5 | 8) Jób 30:20; Zsolt 22:3; 69:4; Jer 11:11 | 9) Ézs 63:17; Hós 2:5

56 Pocskondiázott: szó szerint: száját tátogatta ellened.

57 Fenték fogukat: vagy: csikorgatták fogukat.

58 Elnyomóid hatalmát: szó szerint, hebraizmussal: elnyomóid szarvát.

59 Kiáltson: vagy: kiáltott.

60 Az ÚR elé: esetleg: az ÚR arcába.

61 Zaklatóimat: szó szerint: akik megrémítenek; akiktől iszonyodom.

62 Haragos ütlegeiből: szó szerint: haragja botjából.

63 Mérgező gyötréssel: szó szerint: méreggel (vagy: keserűséggel) és gyötréssel (vagy: szenvedéssel).

64 Bezárt: szó szerint: leültetett.

65 Cselekvésképtelen vagyok: szó szerint: nem juthatok ki.

66 Pályám: szó szerint: ösvényeim.

67 Eltérítette: vagy: összekuszálta; elkanyarította; elgörbítette.

- 10 Dúvad ő, rejtekből ellenem ólálkodó medve vagy oroszlán.
 11 Darabokra tépett, miután lekergetett utamról; roncs vagyok.
 12 Domborítja iját, s engem használ céltáblának,
 13 eltalálta nyilaival⁶⁸ veséim.
 14 Egész népem csúfol, gúnydaluk is van, naphosszat szól.
 15 Eltelített keserűfűvel, megitatott méreggel.
 16 Fogaimat kővel verte ki, hamuba döngölt.
 17 Feladta lelkem a békét,⁶⁹ feledtem a jót.
 18 „Füstbe ment a jövőm,⁷⁰ s az ÚRtól vett reményem!”⁷¹ – mondtam.
 19 Gondolkodni nyomoromról és hontalanságomról? Keserű méreg...
 20 gondterhelten süllyed lelkem az emléktől.⁷²
 21 Gerjesztem hát szívem,⁷³ hogy bizakodjam:
 22 „Halni nem haltunk meg, ami az ÚR kegyelme! Tehát van még benne irgalom!”⁷⁴
 23 Ha új nap virrad,⁷⁵ megújul hatalmas hűséged!”⁷⁶
 24 „Hagyatékul az ÚR maradt nekem – szól lelkem –, ezért benne bízom!”
 25 Ilyenekhez jó az ÚR: akik várnak rá;⁷⁷ a lélekhez, aki keresi Őt –
 26 így jó csendben⁷⁸ bizakodni az ÚR szabadításában.
 27 Ilyen embernek jó, hogy fiatalon igát vett magára.⁷⁹
 28 Jól teszi, ha egymagában ül,⁸⁰ csöndesen, mert Ő tette rá.
 29 Jöhet még remény – hajtsa porig száját!
 30 Járhat ütleget – tartsa az arcát! Járhat gyalázkodás – nyelje le!⁸¹
 31 Különben sem taszít el örökre az ÚR:
 32 könyörül, mert nagyon együttérző,⁸² még ha megszomorít is;

10) 1Kir 13:24; 2Kir 2:24 11) Hós 6:1 | 12) Jób 7:20; Hab 3:9 | 13) Jób 6:4 | 14) Jób 30:9; Jer 20:7 | 15) Jer 9:15; 23:15 | 16) Péld 20:17 | 18) Jób 17:15 | 19) Ám 6:12 | 20) Zsolt 42:6,12 | 21) Jer 31:18 | 22) Neh 9:31; Zsolt 78:38; Mal 3:6 | 23) Dán 9:9; Sof 3:5 | 24) Zsolt 16:5 | 25) Ézs 25:9; 30:18 | 26) Zsolt 37:7; 40:2; Róm 8:25 | 28) Jer 15:17 | 29) Jer 31:17 | 30) Jób 16:10; Ézs 50:6; Mik 5:1; Mt 5:39 | 31-32) Ézs 54:8; Náh 1:12; Hós 11:9 | 31) Zsolt 94:14; Ézs 54:7

68 *Nyilaival*: szó szerint: *tegze fiaival*.

69 *Feladta lelkem a békét*: vagy: *lemondott lelkem a békéről*.

70 *Jövöm*: vagy: *állandóságom; stabilitásom; sikerem*.

71 *Füstbe ment... az ÚRtól vett reményem*: vagy: *elveszett... reményem az ÚR elől*.

72 *Gondterhelten süllyed lelkem az emléktől*: szó szerint: *vissza- visszaemlékszik és süllyed* (vagy: *lealacsonyodik; megalázkodik*) *ellenem* (vagy: *rajtam*) *a lelkem*.

73 *Gerjesztem hát a szívem*: szó szerint: *visszatérítem; visszaidézem ezt a szívembe*.

74 *Tehát van még benne irgalom*: szó szerint: *tehát* (vagy: *mert*) *nem fogyott el irgalma*.

75 *Ha új nap virrad*: szó szerint: *reggelente*.

76 *Hűséged*: vagy: *hited; bizalmad*.

77 *Akik várnak rá*: vagy: *akik benne reménykednek*.

78 *Csendben*: vagy: *némán*; esetleg: *megadással* (a 28. versben is).

79 *Ilyen embernek... magára*: vagy: *ilyen emberhez jó* [ti. Isten], *mert fiatalon igát vett magára*.

80 *Jól teszi, ha egymagában ül*: szó szerint: *üljön is egymagában*.

81 *Nyelje le*: szó szerint: *lakjon jól vele*.

82 *Mert nagyon együttérző*: vagy: *nagy kegyelme szerint*.

33 keseríti,⁸³ de nem szíve szerint szomorítja meg az embert,
 34 lábával tiporva az ország összes foglyán,
 35 levegőnek nézve⁸⁴ az ember igazát a Felséggel szemben,
 36 lealázva⁸⁵ az embert perében... – az ÚR ne látta volna?!
 37 Miért, ki az, aki szólt, és meglett? Nem az ÚR parancsol?!⁸⁶
 38 Mióta nem a Felséges szájából származik a rossz és a jó is?!⁸⁷
 39 Mit panaszkodik hát az ember, a férfi, ki bűnei dacára él?⁸⁸
 40 Nekünk útjainkat kell vizsgálni, s kikutatni az URat, visszatérni hozzá!⁸⁹
 41 Nyújtsuk szívünket kezébe,⁹⁰ Istenhez az égben:
 42 „Nem bocsátottad meg bűnünket és lázadásunkat!
 43 Olthatatlan⁹¹ haragba burkolóztál, úgy üldöztél és öldöztél.
 44 Oda burkolóztál, mint felhőbe, nehogy elérjen az imádság.
 45 Ocsúvá, söpredékké teszel bennünket a népek közt,
 46 pocskondiáz⁹² minden ellenségünk;
 47 pusztító uszító várt, vérfagyasztó verem.”
 48 Patakzik szememből a könny, mert népem lánya összetört.
 49 Régóta⁹³ sírok szüntelen: mindaddig, míg
 50 rám nem tekint, s meg nem lát az égből az ÚR,
 51 ránehezedik lelkemre a sírás⁹⁴ városom minden lánya miatt.
 52 Semmi okuk nem volt ellenségeimnek, de mint madár, rám úgy vadásztak.
 53 Sorsom kútba vetették, követ is dobtak rám.
 54 Süllyedtem a víz alá,⁹⁵ mondtam: „Végem...”⁹⁶
 55 Téged szólítottalak, neveden,⁹⁷ URam, a mélységes kútból.

33) Ez 33:11 | 34) Hab 1:13 | 36) Jer 22:3; Hab 1:13 | 37) Zsolt 33:9-11 | 38) 5Móz 30:15; Jer 32:42 | 39-40) Mik 7:9 | 39) Jer 30:15; Mik 7:9; Zak 14:19 | 40) Zsolt 119:59; 139:23-24; Agg 1:5; 2Kor 13:5 | 41) Zsolt 25:1; 28:2 | 42) Zsolt 106:6; Jer 5:7-9; Dán 9:5 | 44) Zsolt 97:2; Ézs 59:2 | 45) 1Kor 4:13 | 46) rész 2:16 | 47) Ézs 24:17-18; Jer 48:43 | 49) Jer 14:17 | 50) Zsolt 102:20; Ézs 63:15 | 51) Jób 16:15-16 | 52) Zsolt 35:7 | 53) Jer 37:16 | 54) Zsolt 69:2 | 55) Zsolt 130:1; Jón 2:2

83 Keseríti: vagy: lesújtja; megalázza.

84 Levegőnek nézve: vagy: mellőzve; semmibe véve; szó szerint: elferdítve.

85 Lealázva: szó szerint: meggörnyesztve.

86 Ki az, aki... nem az ÚR parancsol: esetleg: kinek valósulna meg, amit mond (értsd: a terve), ha nem az ÚR parancsolta?

87 Mióta... a rossz és a jó is: vagy (állításként): a Felséges szájából nem származik a rossz és a jó.

88 Mit panaszkodik... él: vagy: mit panaszkodik az élő ember a bűnei miatt; vagy: mit panaszkodik az élő ember? Ki-ki a bűnei szerint [jár].

89 Vizsgálni, s kikutatni az URat, visszatérni hozzá: vagy: vizsgálni, kutakodni, és visszatérni az ÚRhoz.

90 Kezébe: szó szerint: kézhez; kézbe; esetleg: kezünkkel [együtt].

91 Olthatatlan: szó szerint: kíméletlen.

92 Pocskondiáz: szó szerint: száját tátogatja ellenünk.

93 Régóta: szó szerint: szüntelen.

94 A sírás: szó szerint: a szemem.

95 Süllyedtem a víz alá: szó szerint: összecsapott a víz a fejem fölött.

96 Végem: szó szerint: kivágtak; kiirtottak.

97 Téged szólítottalak, neveden: vagy: nevedet kiáltottam.

- 56 Te meghallottad hangomat. Ne is fogd be füled, ha segítségért⁹⁸ sikoltok!
 57 Távolról közel jöttél, mikor szólítottalak,⁹⁹ ezt mondtad: „Ne félj!”
 58 URam, te védtél peremben,¹⁰⁰ s kiváltottad életem.¹⁰¹
 59 Ugye láttad, URam, hogy bántalmaztak:¹⁰² ítélj nekem igazat!¹⁰³
 60 Unos-untalan a leszámoláson mesterkednek, ellenem, amint láttad.
 61 Valahány tervet szőttek ellenem, s ahogy gyalázkodtak, mind hallottad, URam.
 62 Vádlóim¹⁰⁴ egész nap ellenem beszélnek és gondolnak.
 63 Vedd észre: ülve-állva csak rajtam gúnyolódnak!¹⁰⁵
 64 Zsoldjukat fizesd meg nekik,¹⁰⁶ URam, tetteikért.¹⁰⁷
 65 zavarodott¹⁰⁸ szívet adj nekik, azzal átkozd meg őket;
 66 zavard szét őket haraggal, s pusztítsd ki az ÚR ege alól!

4¹ Arany *miért* értéktelen?¹⁰⁹ Nemesfém elváltozhat?! Szent kövek¹¹⁰ szanaszét, minden utcáson...

- 2 Becses gyermekeivel Cionnak, kik színaranyat érnek, miért bánnak úgy, mint agyagedényekkel, cserépholmival?
 3 Csecséhez engedi szopóskölkeit a sakálszuka is, de népem lánya rideg lett, akár a strucc a pusztában.
 4 Dajkálóskorúak szomjtól feltapadt nyelvvel, kenyérért kérlelő gyerekek... – s nincs, ki odanyújtsa nekik.
 5 Elhagyottan, az utcán, ki lakomához szokott: bíborruhában felnőtt szemétdombturkálók.¹¹¹
 6 Fölülműlhatta népem lányának vétke Szodoma bűnét, mert az egy szempillantásban sülyedt el, kéz nem is érte.¹¹²
 7 Gyolcsfehérek voltak nazírjai, hónál is, tejnél is tisztábbak; testük pirosposzsgás, mint a korall, természetük zafirkő.

56) Zsolt 55:2 | 57) Ézs 41:10 | 58) Zsolt 34:23; Jer 50:34; 51:36 | 59) Jer 18:19-20 | 60) Jer 11:20 | 61) Jer 18:18 | 62) Zsolt 56:2; Ez 36:3 | 64) Zsolt 28:4 | 65) Ézs 6:10 | 66) Zsolt 18:38 | 4. fejezet: 1-3) Ézs 51:20 | 1) 3Móz 14:40; Ez 7:19 | 2) Jób 28:16; Ézs 64:7; Jer 48:12; 2Kor 4:7 | 3) Jób 39:16 | 4) Zsolt 22:16; rész 2:11-12 | 5) Jer 6:2; Ám 6:3-7 | 6) 1Móz 19: 24-25

98 *Segítségért*: vagy: *enyhülésért*; *fellélegzésért*.

99 *Szólítottalak*: vagy: *kiáltottam hozzád*.

100 *Te védtél peremben*: vagy: *lefolytattad; letárgyaltad peremet*.

101 *Életem*: vagy: *lelkem*.

102 *Bántalmaztak*: vagy: *gyaláztak*; vagy: *kiforgattak* [ti. a jogomból].

103 *Ítélj nekem igazat*: vagy: *ítélj ügyemben*.

104 *Vádlóim*: szó szerint: *az ellenem kelők; a rám támadók*.

105 *Rajtam gúnyolódnak*: vagy: *rólam skandálnak; rólam költenek rigmust*.

106 *Zsoldjukat fizesd meg nekik*: szó szerint: *viszonozd nekik; fizesd meg nekik*.

107 *Tetteikért*: szó szerint: *kezük műveiért*.

108 *Zavarodott*: szó szerint: *leplezett; letakart*.

109 *Értéktelen*: vagy: *fakó*.

110 *Szent kövek*: esetleg: *szentélykövek*.

111 *Szemétdombturkálók*: szó szerint: *[akik] a szemétdombot karolják át*.

112 *Kéz nem is érte*: vagy: *még a kezüket sem mozdíthatták benne* [ti. olyan hirtelen elpusztult].

- 8 Hamuszürke, feketélló alakok most az utcán, felismerhetetlenek; fakéreg bőrük csontjukra aszott.
- 9 Inkább azoknak volt jó, kiket fegyver ölt meg, mint akiket éhezés, mert őket élelemszűke sújtja, úgy sorvadnak el.¹¹³
- 10 Jólelkű¹¹⁴ asszonyok saját kezüleg főzték meg gyerekeiket – így került táplálék a népem lányát ért csapás idején.
- 11 Kiadta haragját az ÚR, kitöltötte izzó haragját. Ciont tűzbe borította, alapjáig megémesztette.
- 12 Lám, nem hitték az ország királyai, sőt az egész világ sem – de Jeruzsálem kapuin bejuthatott az ostromló ellenség,
- 13 mivel prófétái bűnösök, s papjai is vétkesek: igazak vérént ontották benne.
- 14 Nekiindultak aztán vaktában az utcának, vértől mocskosan, akiknek ruháját sem lehet érinteni.¹¹⁵
- 15 „Odébb innét, tisztátalanok! – kiáltoztak feléjük. – Tűnés, hozzánk ne érjete!” Elvergődtek onnan, de azt mondják, más népek közt sem maradhatnak.¹¹⁶
- 16 Pedig az ÚR arca az ő örökrészüik¹¹⁷ – de már nem bír rájuk nézni... Pap már nem jár emelt fővel,¹¹⁸ véneknék sincs kegyelem.
- 17 Rég belefáradt szemünk, ahogy az őrhelyről hiába lessük a felmentést; a népet, mely úgysem szabadít fel.
- 18 Siethetünk, de levadásznak, az utcára kilépni sem lehet. Közel számunkra a vég, napjaink végére értünk, letelt az időnk!
- 19 Tamadóink gyorsabbak voltak a röpülő sasnál. Hegyekre hajsoltak, s lesben álltak a pusztában.
- 20 URunk fölcentje – orrunk lehelete – csapdájukba esett, kiről azt mondtuk: az ő árnyékában élünk majd a népek közt!
- 21 Vigadj csak, örülj, Edom lánya, ott Úc földjén! Hozzád is odakerül a pohár, lerészegepsz, és levetkőzöl!
- 22 Zárult bűnhődésed,¹¹⁹ Cion lánya, nem tart többé száműzetésben! De téged elszámoltat bűnödért, Edom lánya, leleplezi vétkeid!

8) Jób 30:28; Zsolt 102:4-6 | 9) Jer 15:2; 16:4 | 10) 3Móz 26:29; 5Móz 28:53-57; Jer 19:9; rész 2:20; Ez 5:10 | 11) 5Móz 32:22; Jer 15:14; Ez 22:31; Sof 2:2 | 12) 1Kir 9:9; Jer 21:13 | 13) Ézs 51:20; Jer 5:31; 6:13; Mik 3:11 | 14) Ézs 59:10; Jer 2:34; 19:4 | 15) 3Móz 13:45-46 | 16) 3Móz 19:32; Ézs 9:14-16 | 17) Ézs 20:5; 30:7; Jer 37:7; Ez 29:16 | 18) Ez 7:2-12; Ám 8:2 | 19) 5Móz 28:49; Jer 4:13 | 20) 2Sám 19:21; 2Krn 35:25; Jer 52:8-11; Ez 12:12-13; 19:4,8 | 21) Zsolt 137:7; Ézs 34:6-10; Jer 25:15,21; Ám 1:11-12; Abd 1:16 | 22) Ézs 40:2; Jer 29:10; 33:8; Mal 1:4

113 *Mert őket élelemszűke sújtja, úgy sorvadnak el:* vagy (a második mondatrészt a fegyverrel megöltekre értve): *[inkább azoknak volt jó, akik] ledőfve kiszervenvednek, [mint akik] élelemszűkétől;* szó szerint: *ők elfolynak, átdőfve a föld terménye híján.*

114 *Jólelkű:* vagy: *irgalmas.*

115 *Akik ruháját sem lehet érinteni:* vagy: *ruhájukat már maguk sem érinthették.*

116 *De azt mondják, más népek közt sem maradhatnak:* vagy: *de más népek közt is azt mondják: „Nem maradhatnak!”*

117 *Az ÚR arca az ő örökrészüik:* vagy (igealakként olvasva): *az ÚR arca szórta szét őket.*

118 *Pap már nem jár emelt fővel:* vagy: *már papot sem tisztelnek; már pappal sem kivételeznek;* szó szerint (hebraizmus): *papok arcát nem emelik fel.*

119 *Zárult bűnhődésed:* szó szerint: *beteljesült; teljességre jutott a bűnöd.*

- 5¹ Emlékezz,¹²⁰ URam, mi történt velünk; figyelj ide, s vedd észre, milyen gyalázat ért!
 2 Örökségünk idegenekhez került, házaink külföldiekhez.
 3 Árvák lettünk, apátlanok; anyáink megözvegyültek.
 4 Ivóvizünket pénzért isszuk, tűzifánk fizetségért érkezik.
 5 Nyakunknál fogva hajszolnak bennünket,¹²¹ gürcölünk pihenő nélkül.
 6 Egyiptommal szerződünk,¹²² meg Asszíriával, hogy legyen elég kenyér.
 7 Apáink vétkeztek, de már nincsenek, mi hordozzuk bűneiket.
 8 Szolgák uralkodnak rajtunk; nincs senki, aki kezükből kiragadna.
 9 Életünk árán hozzuk be kenyerünket a pusztai fegyveresek elől.
 10 Bőrünk forró, mint a kemence, az éhezés miatti láztól.
 11 A nőket megerőszakolták Cionban, s a szűzlányokat a júdai városokban.
 12 A főembereket kezüknél fogva¹²³ fellógatták, a vénekre sem voltak tekintettel.
 13 Az ifjak kézimalmot cipelnek, a fiúk tűzifával rogyadoznak.¹²⁴
 14 A kapuból eltűntek a vének, s a zenélő fiatalok.
 15 Szívükből eltűnt a vidámság, táncunk gyászra fordult.
 16 Leesett fejünkről a korona; jaj nekünk, mert vétkeztünk!
 17 Emiatt lett beteg¹²⁵ a szívünk, s elhomályosodott a szemünk:
 18 a Cion hegyéért,¹²⁶ amit letaroltak, s rókák kódorognak rajta.
 19 Te, URunk, mindig trónodon ülsz, míg nemzedékek jönnek és mennek.
 20 Miért feledkeznél meg rólunk végleg?! Hosszú időre elhagynál minket?!
 21 Téríts vissza, URunk, magadhoz, s mi visszatérünk! Hozd el újra a régi szép időket!¹²⁷
 22 Vagy tán végképp elvetted minket, annyira megharagudtál ránk?

5. fejezet: 1) Zsolt 44:14-17; 89:51 | 2) Zsolt 79:1; Jer 17:4; Sof 1:13 | 3) Jer 15:8; 18:21 | 4) Ézs 3:12; 55:1 | 5) Neh 9:37 | 6) 1Móz 34:16; Hós 9:3 | 7) 2Móz 20:5; Jer 14:20; 31:29 | 8) Neh 5:15; Zak 11:6 | 9) rész 4:8-9 | 10) Zak 14:2 | 11) Jer 52:25-27 | 12) Jer 52:25-27 | 13) rész 1:14 | 14) Ézs 24:8; Jer 7:34 | 15) Jer 25:10 | 16) Zsolt 89:40; Ézs 3:12; 28:3; Jer 13:18 | 17) Zsolt 6:8; Ézs 1:5; Jer 8:18 | 18) Mik 3:12 | 19) Zsolt 10:16; 45:7; 102:25-28; Jer 10:10 | 20) Zsolt 13:2; 44:25 | 21) Zsolt 80:4; Jer 31:18 | 22) Ézs 64:9

120 Az 5. fejezet az egyetlen, amely nem ábécérendes akrosztikon, de a 22 verses terjedelmet tartja (így a könyv vers-beosztása szimmetrikus). A fejezet néhány Vulgata-kéziratban a „Jeremiás imádsága” feliratot viseli.

121 *Tűzifánk fizetségért érkezik. Nyakunknál fogva hajszolnak bennünket:* vagy: *tűzifánk fizetségért érkezik – a nyakunkon. Hajszolnak bennünket...*

122 *Egyiptommal szerződünk:* szó szerint: *Egyiptomnak adtunk kezét.*

123 *Kezüknél fogva:* esetleg: *saját kezükkel.*

124 *Rogyadoznak:* vagy: *botladoznak.*

125 *Beteg:* vagy: *gyenge.*

126 *A Cion hegyéért:* vagy: *a Cion hegyén.*

127 *Hozd el újra a régi szép időket:* szó szerint: *újítsd meg napjainkat, mint régen.*